

(pieczęć szkoły/placówki)

**STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH
w ZESPOLE SZKOLNO -PRZEDSZKOLNYM
NR 24**

we WROCŁAWIU

Podstawy prawne:

1. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 oraz 535)*
2. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. poz. 1870)*
3. *Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 1606)*
4. *Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 984 ze zm.)*
5. *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 900)*
6. *Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1781)*
7. *Konwencja o prawach dziecka (Dz. U. 1991 r. nr 120, poz. 526)*
8. *Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2012, poz. 1169)*

Opracowanie:

1. Barbara Urbanowicz
2. Elżbieta Lochyńska
3. Irena Mazurkiewicz
4. Iwona Olszewska
5. Anna Pleśniak

Obowiązuje od dnia 15.02.2024 r.

ROZDZIAŁ 1	3
INFORMACJE OGÓLNE	3
1.1. WPROWADZENIE	3
1.2. SŁOWNICZEK POJĘĆ	4
ROZDZIAŁ 2	6
ZASADY OCHRONY DZIECI/MAŁOLETNIICH PRZED KRZYWDZENIEM OBOWIĄZUJĄCE W ZESPOLE SZKOLNO-PRZEDSZKOLNYM NR 24 WE WROCŁAWIU.....	6
2.1 ZASADY OCHRONY MAŁOLETNIICH PRZED KRZYWDZENIEM OBOWIĄZUJĄCE W ZESPOLE SZKOLNO-PRZEDSZKOLNYM NR 24 WE WROCŁAWIU	6
2.2 ZASADY ZATRUDNIANIA PRACOWNIKÓW W ZESPOLE SZKOLNO-PRZEDSZKOLNYM NR 24 ORAZ DOPUSZCZANIA DO KONTAKTU INNYCH OSÓB Z MAŁOLETNIICH.	7
2.3 ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI UCZNIÓW I PERSONELU SZKOŁY.....	9
2.4 ZASADY KORZYSTANIA Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH Z DOSTĘPEM DO SIECI INTERNETU ORAZ OCHRONY UCZNIÓW/DZIECI PRZED TREŚCIAMI SZKODLIWYMI I ZAGROŻENIAMI Z SIECI	15
ROZDZIAŁ 3	19
ZASADY I PROCEDURY PODEJMOWANIA W SYTUACJI PODEJRZENIA STOSOWANIA LUB STOSOWANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	19
3.1 DEFINICJA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	19
3.1.1 RODZAJE PRZEMOCY DOMOWEJ	19
3.1.2 ROZPOZNAWANIE PRZEMOCY WOBEC DZIECKA/MAŁOLETNIICH.....	21
3.1.3 PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA PRZEMOCY DOMOWEJ.	22
3.2 PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA CYFROWEGO.	24
3.2.1 ZASADY I PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI I INNYCH PRACOWNIKÓW SZKOŁY W PRZYPADKU PODEJRZENIA LUB ZAISTNIENIA „CYBERPRZEMOCY”	24

3.2.2	OPIS PROCEDURY REAGOWANIA SZKOŁY NA UJAWNienie CYBERPRZEMOCY	25
3.2.3	ZASADY I PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NAWIĄZYWAŁA PRZEZ MAŁOLETNICh NIEBEZPIECZNYCh KONTAKTÓW W INTERNECIE – UWODZENIE, ZAGROŻENIE PEDOFILIĄ.....	30
3.2.4	ZASADY I PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU INFORMACJI O SEKSTINGU, PROWOKACYJNYCh ZACHOWANIACH I AKTYWNOŚCI SEKSUALNEJ W CELU OSIĄGNIĘCIA DOCHODU PRZEZ MAŁOLETNICh	33
3.2.5	ZASADY I PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA ŁAMANIA PRAWA AUTORSKIEGO	36
3.2.6	ZASADY I PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA BEZKRYTYCZNEJ WIARY W TREŚCI ZAMIESZCZANE W INTERNECIE, NIEUMIEJĘTNOŚCI ODRÓŻNIANIA TREŚCI PRAWDZIWYCh OD NIEPRAWDZIWYCh, SKUTKÓW SZKODLIWOŚCI REKLAM.....	39
3.3	PROCEDURA PODEJMOWANIA INTERWENCJI W PRZYPADKU KRZYWDZENIA MAŁOLETNIego PRZEZ PRACOWNIKĄ ZESPOŁU SZKOLNO-PRZEDSZKOLNEGO.	41
3.3	PROCEDURA POSTĘPOWANIA PRZY OTRZYMANIU ZGŁOSZENIA, ŻE DZIECKO JEST OFIARĄ PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ.....	42
3.4	PROCEDURA POSTĘPOWANIA PRZY OTRZYMANIU ZGŁOSZENIA, ŻE DZIECKO JEST OFIARĄ PRZEMOCY POZA SZKOŁĄ:	43

ROZDZIAŁ 4.....44

ORGANIZACJA PROCESU OCHRONY MAŁOLETNICh W ZESPOLE SZKOLNO- PRZEDSZKOLNYM NR 24 WE WROCŁAWIU	44	
4.1	PODZIAŁ OBOWIĄZKÓW W ZAKRESIE WDRAŻANIA „STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNICh”	44
4.2	ZAKRES KOMPETENCJI OSOBY ODPOWIEDZIALNEJ ZA PRZYGOTOWANIE PERSONELU PLACÓWKI DO STOSOWANIA STANDARDÓW, ZASADY PRZYGOTOWANIA TEGO PERSONELU DO ICH STOSOWANIA ORAZ SPOSÓB DOKUMENTOWANIA TEJ CZYNNOŚCI.	48
4.3	ZASADY I SPOSÓB UDOSTĘPNIANIA RODZICOM/OPIEKUNOM PRAWNYM STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNICh.....	49
4.2	PROCEDURA USTALANIA PLANU WSPARCIA MAŁOLETNIego PO UJAWNieniu KRZYWDZENIA:.....	49
4.3	ZASADY I SPOSÓB UDOSTĘPNIANIA MAŁOLETNICh STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNICh	50
4.4	ZASADY PRZEGLĄDU I AKTUALIZACJI STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNICh	51

Rozdział 1

Informacje ogólne

1.1. Wprowadzenie

Nowelizacja kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U. poz. 1606) określiła warunki skutecznej ochrony małoletnich przed różnymi formami przemocy. Wprowadzone zmiany wskazują na potrzebę opracowania jasnych i spójnych standardów postępowania w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich.

„Standardy ochrony małoletnich” są jednym z elementów systemowego rozwiązania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem i stanowią formę zabezpieczenia ich praw.

Należy je traktować jako jedno z narzędzi wzmacniających i ułatwiających skuteczniejszą ochronę uczniów /wychowanków przed krzywdzeniem.

W konstruowaniu „Standardów ochrony małoletnich” przyjęto następujące założenia:

- w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 24 nie są zatrudniane osoby mogące zagrażać bezpieczeństwu małoletnich;
- wszyscy pracownicy potrafią zdiagnozować symptomy krzywdzenia małoletniego oraz podejmować interwencje w przypadku podejrzenia, że małoletni jest ofiarą przemocy;
- podejmowane w szkole/placówce postępowania nie mogą naruszać praw dziecka, praw człowieka, praw ucznia określonych w statach szkoły i przedszkola oraz bezpieczeństwa danych osobowych;
- małoletni wiedzą, jak unikać zagrożeń w kontaktach z dorosłymi i rówieśnikami;
- małoletni wiedzą, do kogo zwracać się o pomoc w sytuacjach dla nich trudnych i czynią to mając świadomość skuteczności podejmowanych w szkole działań;
- rodzice poszerzają wiedzę i umiejętności o metodach wychowania dziecka bez stosowania przemocy oraz potrafią je uczyć zasad bezpieczeństwa;

Uwzględniając powyższe założenia niniejszy dokument określa zatem standardy ochrony małoletnich, stanowiące zbiór zasad i procedur postępowania w sytuacjach

zagrożenia ich bezpieczeństwa. Jego najważniejszym celem jest ochrona małoletnich przed różnymi formami przemocy oraz budowanie bezpiecznego i przyjaznego środowiska zarówno w przedszkolu, jak i szkole.

1.2. Słowniczek pojęć

Ilekroć w dokumencie „Standardy ochrony małoletnich” jest mowa o:

- 1) *małoletnim (dziecku, uczniu, wychowanku)* – należy przez to rozumieć każdą osobę do ukończenia 18 roku życia;
- 2) *personelu* – należy przez to rozumieć każdego pracownika w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 24 we Wrocławiu, bez względu na formę zatrudnienia, w tym: wolontariuszy lub inne osoby, które z racji pełnionej funkcji lub zadań mają (nawet potencjalny) kontakt z małoletnimi/dziećmi;
- 3) *dyrektorze* – należy przez to rozumieć dyrektora Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 24 we Wrocławiu;
- 4) *rodzicu* – należy przez to rozumieć przedstawiciela ustawowego dziecka/małoletniego pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawowy dziecka;
- 5) *opiekunie prawnym dziecka/małoletniego* – należy przez to rozumieć osobę, która ma za zadanie zastąpić dziecku rodziców, a także wypełnić wszystkie ciążące na nich obowiązki. Jest przedstawicielem ustawowym małoletniego, dlatego może dokonywać czynności prawnych w imieniu dziecka i ma za zadanie chronić jego interesy prawne, osobiste oraz finansowe;
- 6) *„osobie najbliższej dziecku/wychowankowi”* – należy przez to rozumieć osobę wstępną: matkę, ojca, babcię, dziadka; rodzeństwo: siostrę, brata, w tym rodzeństwo przyrodnie, a także inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie, a w przypadku jej braku – osobę pełnoletnią wskazaną przez dziecko/małoletniego;

- 7) *przemocy fizycznej* – należy przez to rozumieć każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała dziecka/małoletniego, np. bicie, popychanie, szarpanie, itp.;
- 8) *przemocy seksualnej* – należy przez to rozumieć zaangażowanie dziecka/małoletniego w aktywność seksualną, której nie jest on lub ona w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszającą prawo i obyczaje danego społeczeństwa;
- 9) *przemocy psychicznej* – należy przez to rozumieć powtarzający się wzorzec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u dziecka poczucie, że jest nic niewarte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych;
- 10) *zaniechanie* – należy przez to rozumieć chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych przez osoby zobowiązane do opieki, troski i ochrony zdrowia i/lub nierespektowanie podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju;
- 11) *przemocy domowej* – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą;
- 12) *osobie stosującej przemoc domową* – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej;
- 13) *świadku przemocy domowej* – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Rozdział 2

Zasady ochrony dzieci/maloletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 24 we Wrocławiu

2.1 Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 24 we Wrocławiu

- Pracownicy placówki posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i objawy krzywdzenia dzieci;
- Każdy pracownik szkoły, który zauważy lub podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone zobowiązany jest zareagować, a w sytuacji koniecznej udzielić pierwszej pomocy;
- Jeżeli ze względu na specjalne potrzeby edukacyjne małoletni potrzebują dostosowań w zakresie poruszonym przez Standardy Ochrony Małoletnich każdorazowo zostanie to przeanalizowane na spotkaniach zespołów ds. IPET i WOPFU. Indywidualne ustalenia zostaną zapisane w Indywidualnych Programach Edukacyjno-Terapeutycznych lub w wypadku dzieci objętych pomocą psychologiczno-pedagogicznych w zintegrowanych działaniach nauczycieli;
- W przypadku zauważenia lub podejrzenia przez pracownika szkoły, opiekuna lub inną osobę, że dziecko jest krzywdzone, osoba ta ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji dyrektorowi/wicedyrektorowi za pośrednictwem sekretariatu placówki lub poczty (dziennik elektroniczny, poczta elektroniczna);
- Wszyscy pracownicy szkoły i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub inne informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych;
- Pracownicy zobowiązani są do troski o bezpieczeństwo dzieci zgodnie ze swoimi kompetencjami, obowiązującym prawem oraz przepisami wewnętrznymi placówki, w tym Standardami Ochrony Małoletnich;

2.2 Zasady zatrudniania pracowników w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 24 oraz dopuszczania do kontaktu innych osób z małoletnimi.

1. Dyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 24 przed nawiązaniem stosunku pracy, niezależnie od podstawy nawiązania stosunku pracy (Karta Nauczyciela, Kodeks pracy) oraz terminu jej trwania uzyskuje informacje:
  - w przypadku każdego pracownika, wolontariusza, praktykanta z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego;
  - w przypadku zatrudnienia osoby na stanowisku pedagogicznym, w tym praktykantów i wolontariuszy dopuszczonych do pracy z uczniami/ wychowankami zaświadczenie z Rejestru Orzeczeń Dyscyplinarnych dla Nauczycieli;
  - w przypadku zatrudnienia każdej osoby w szkole/placówce i dopuszczeniem wolontariuszy lub praktykantów do kontaktu z uczniami/ dziećmi i opieki, z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym;
2. Nie jest wymagane przedstawienie zaświadczeń, w przypadku, gdy z nauczycielem jest nawiązywany kolejny stosunek pracy w tej samej szkole/placówce w ciągu 3 miesięcy od dnia rozwiązania albo wygaśnięcia na podstawie art. 20 ust. 5c poprzedniego stosunku pracy.
3. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach pedagogicznych składają przed nawiązaniem stosunku pracy pisemne potwierdzenie spełniania warunku:
  - posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych i korzystania z praw publicznych,
  - że nie toczy się przeciwko kandydatowi postępowanie karne w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowanie dyscyplinarne.
4. W przypadku zatrudniania kandydata do pracy lub dopuszczenia do kontaktu z dziećmi osoby posiadającej obywatelstwo innego państwa jest on zobowiązany do złożenia przed zatrudnieniem lub dopuszczeniem do kontaktu z uczniami/dziećmi

- informacji z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem, uzyskiwanej do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.
5. W przypadku, gdy prawo państwa, którego obywatelem jest osoba, o której mowa w pkt 4 nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, osoba ta przedkłada informację z rejestru karnego tego państwa.
  6. W przypadku, gdy prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja, o której mowa w ust. 4–5, nie przewiduje jej sporządzenia lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego, osoba, o której mowa w pkt 5, składa pracodawcy oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz, że nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
  7. Oświadczenia, o których mowa w pkt 6, składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „*Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia*”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
  8. Informacje, o których mowa w pkt 4 – 8, pracodawca utrwała w formie wydruku i załącza do akt osobowych pracownika albo dokumentacji dotyczącej osoby dopuszczonej do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich lub z opieką nad nimi.
  9. Informacje oraz oświadczenia, o których mowa w pkt 5 - 8, pracodawca załącza do akt osobowych pracownika albo dokumentacji dotyczącej osoby dopuszczonej do takiej działalności.

10. Zatrudniani pracownicy, praktykanci i wolontariusze przed rozpoczęciem pracy lub dopuszczeniem do kontaktu z dziećmi/uczniami są zobowiązani do zapoznania się z:

- Statutem szkoły/placówki,
- Regulaminem pracy,
- Standardami ochrony małoletnich obowiązującymi w szkole/placówce,
- Regulaminami i instrukcjami bhp i p/poż,
- Polityką bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.

11. Potwierdzenie zapoznania się z w/w dokumentami oraz oświadczenia o zobowiązaniu się do ich przestrzegania składane jest w formie pisemnej i umieszczone w aktach osobowych lub dołączane do umów o świadczenie działalności wolontariackiej lub praktyki zawodowej, dokumentacji wycieczki.

2.3 Zasady bezpiecznych relacji uczniów i personelu szkoły

Zasady bezpiecznych relacji z dzieckiem określają, jakie zachowania i praktyki są niedozwolone w pracy z dziećmi. Zasady bezpiecznych relacji są dostosowane do realiów funkcjonowania szkoły i dotyczą następujących obszarów:

1. Kontakt fizyczny z dzieckiem jest zjawiskiem nieuchronnym. Bezpośredni kontakt z dzieckiem oparty jest na poszanowaniu intymności i godności dziecka.

Przykładowe formy takiego kontaktu, to:

- pomoc w czynnościach związanych z wyjściem na spacer,
- odprowadzeniem do świetlicy lub na pływalnię,
- w zajęciach sportowo-rekreacyjnych,
- pomoc w czynnościach pielęgnacyjnych, higienicznych u dzieci młodszych,
- reagowanie na potrzeby emocjonalne szczególnie dziecka młodszego np. poprzez przytulenie się do dorosłego etc.; kontakty tego typu powinny mieć miejsce najlepiej w obecności osób trzecich, przestrzeniach otwartych, pomieszczeniach monitorowanych, co w razie wątpliwości służyć powinno ich obiektywizacji,
- stanowcze interwencje wychowawcze prowadzone w bezpośrednim kontakcie fizycznym są dopuszczalne w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia dotyczących:

- konfliktów pomiędzy podopiecznymi (rozdzielenie zwaśnionych, przytrzymanie),
- działań z zakresu pomocy przedmedycznej (działania ratunkowe związane z udzieleniem pierwszej pomocy),
- zagrożenia lub paniki spowodowanej czynnikami zewnętrznymi (pożar, intensywne zjawiska atmosferyczne, niebezpieczne zachowania osób trzecich itp.).

Niedopuszczalne są intencjonalne zachowania wzbudzające poczucie zagrożenia lub noszące znamiona:

- przemocy fizycznej (np. popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, szarpanie, spoliczkowanie, itd.),
- erotyzowania relacji (flirt, dwuznaczny żart, rozmowa, czy choćby wyzywające spojrzenie),
- seksualizacji relacji (obcowanie płciowe i inne czynności seksualne);

2. Komunikacja werbalna z dzieckiem powinna być pozbawiona akcentów wrogich, wulgarnych, agresywnych, złośliwie ironicznych. Komunikacja nie powinna:

- wzbudzać w dziecku poczucia zagrożenia (groźby, wyzwiska, krzyk),
- obniżać i niszczyć poczucia wartości (np. wyzwiska, krzyk, negatywne ocenianie, reakcja nieadekwatna do sytuacji, wzbudzanie poczucia winy, negowanie uczuć),
- upokarzać (publiczne wyszydzanie, naigrywanie się, ośmieszanie),
- naruszać granic (niezachowywanie odpowiedniego dystansu, obcesowość, podteksty o charakterze erotycznym);

3. Pracowników obowiązuje obiektywizm, sprawiedliwość, bezinteresowność i szacunek w traktowaniu oraz ocenie każdego ucznia bez względu na pochodzenie, rasę, wyznanie i narodowość. Równe traktowanie oznacza, że niedozwolone jest:

- wyłączne skupianie uwagi na wybranych dzieciach z jednoczesnym ignorowaniem potrzeb innych,
- nieuzasadnione dawanie przywilejów tylko wybranym i pozbawianie ich pozostałych,
- nierówne i niesprawiedliwe przydzielanie zadań, nieadekwatne do możliwości i wieku,
- zwalnianie z wykonywania obowiązków w nieuzasadnionych sytuacjach,

- godzenie się, brak reakcji na nieformalną hierarchię grupową,
- dominacja w grupie przez negatywne jednostki, ustalanie przez nie i wdrażanie nieformalnych zasad,
- przyzwolenie na wykorzystywanie młodszych i słabszych wychowanków przez silniejszych.

4. Kontakty bezpośrednie i online z dzieckiem poza placówką powinny być:

- ściśle powiązane z wykonywaniem obowiązków służbowych, opiekuńczo wychowawczych (np. realizacja zajęć sportowych na basenie, towarzyszenie w realizowanych poza szkołą ważnych dla dziecka wydarzeniach wymagających wsparcia osoby dorosłej, zorganizowane przez placówkę wyjazdowe formy itd.),
- dokumentowane (zapisy w dokumentacji pracy wychowawczej, możliwość wykonania kopii/wydruku korespondencji mailowej, smsowej, zapisów na portalach społecznościowych),
- odbywać się w miarę możliwości z wykorzystaniem sprzętu szkolnego,
- niedopuszczalne jest utrzymywanie takich kontaktów celem zaspokojenia przez dorosłego własnych potrzeb społecznych lub emocjonalnych, namawiania do zachowań niezgodnych z prawem, dających poczucie bycia faworyzowanym, wyróżnianym.

5. Transport, przemieszczanie się i warunki noclegowe:

- organizacja „bezpiecznej drogi do i ze szkoły” powinna uwzględniać wiek, poziom dojrzałości społecznej i samodzielności dziecka,
- dzieci uczęszczające do świetlicy odbierane są przez opiekunów lub osoby przez nich upoważnione. W przypadku samodzielnego powrotu dziecka rodzic zaznacza to przy zapisie do świetlicy lub przekazuje pisemne zezwolenie na wcześniejsze opuszczenie świetlicy,
- uczniowie w przypadku nagłego zachorowania mogą być odbierani ze szkoły jedynie przez opiekunów lub osoby przez nich upoważnione,
- organizacja transportu, noclegu poza placówką powinna być uzasadniona (np. wyjazd na wycieczkę szkolną, basen, zieloną szkołę lub zawody sportowe),
- opieka nad dziećmi w sytuacjach wyjazdowych powinna być zapewniona przez więcej niż jedną osobę i zgodna z przepisami o organizacji wyjazdów i wycieczek szkolnych,
- przy organizacji noclegu zakwaterowania brane pod uwagę jest pokrewieństwo, relacje i płeć podopiecznych.

6. Czynności higieniczno-pielęgnacyjne:

- mają służyć przede wszystkim higienie osobistej i zdrowiu,
- wykonywane w odpowiednich warunkach zapewniających uszanowanie intymności w tego typu czynnościach, w szatniach w których przebierają się dzieci (poza okryciami wierzchnimi) pomoc otrzymują jedynie od pracowników placówki,
- niedozwolone są zachowania obcesowe naruszające prywatność i intymność,
- działanie pracownika powinno być poprzedzone zgodą dziecka, a jego zasadność powinna być uzależniona od stopnia samodzielności dziecka i wcześniej z nim omówiona,
- ingerencje w sytuacjach wychowawczo wątpliwych powinny poprzedzone kontaktem słownym, odbywać się w miarę możliwości w obecności osób trzecich i być jednoznacznie uzasadnione (zagrożenie dobra lub bezpieczeństwa dziecka, grupy).

7. Dyscyplinowanie dziecka definiowane jako narzędzie „informacji zwrotnej” komunikujące dzieciom, że ich postawa w danej sytuacji nie jest właściwa, sprzeczna z oczekiwaniami i/lub nieefektywna; dyscyplina ma pobudzać do uczenia się, a nie powodować krzywdę dziecka; wiąże się ze stawianiem granic, kształtowaniem trwałego systemu wartości, adekwatnego poziomu samooceny oraz umiejętności podejmowania trafnych decyzji. Niedopuszczalne są wszelkie formy dyscyplinowania mające na celu upokorzenie, poniżenie oparte na wykorzystywaniu przewagi:

- fizycznej (agresja, stosowanie kar fizycznych, środków przymusu bezpośredniego, krępowanie, izolowanie; uniemożliwianie realizacji podstawowych potrzeb fizjologicznych; pozbawianie snu, pokarmu, ekspozycja na zimno, ciepło itp.; prace fizyczne nieadekwatne do możliwości, dopuszczanie się zachowań o charakterze seksualnym,
- psychicznej (dominacja poprzez krzyk, groźby, wzbudzanie poczucia winy, naruszanie poczucia własnej wartości, lekceważenie potrzeb psychicznych np. bezpieczeństwa, przynależności, miłości, symulacje wzbudzające strach i obawy o życie własne i rodziny).

8. Rodzice i opiekunowie prawni uczniów mają prawo do wszelkich informacji na temat funkcjonowania dziecka na terenie szkoły, w trakcie wycieczek i innych wydarzeń organizowanych przez szkołę. Informacje na temat dziecka udzielane są jedynie jego rodzicom lub opiekunom prawnym.

Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi określają, jakie zachowania oraz umiejętności są kształtowane i pożądane w relacjach rówieśniczych a także w jaki sposób uczniowie mają radzić sobie w sytuacjach odbieranych przez nich jako trudne. Relacje rówieśnicze docelowo powinny być oparte na szacunku, tolerancji i akceptacji różnorodności, umiejętności współistnienia oraz współdziałania nad realizacją określonych celów. Każde dziecko powinno być świadome, gdzie może szukać pomocy, gdy doświadcza krzywdzenia oraz rozwijać u siebie postawę asertywną.

Bycie krzywdzonym to doświadczanie wszelkich zachowań mających znamiona przemocowe tzn.:

- wykorzystujących przewagę nad drugą osobę,
- naruszanie praw bez możliwości obrony,
- wyrządzanie krzywdy fizycznej lub psychicznej,
- intencjonalne wywoływanie cierpienia i złego samopoczucia.

Za zachowania niedozwolone w szczególności uznaje się:

- Przemoc fizyczna, w tym:
  - a) bicie
  - b) kopanie
  - c) plucie
  - d) szarpania
  - e) popychanie
  - f) obezwładnianie
  - g) niszczenie bądź kradzież rzeczy

- Przemoc werbalna, w tym:
  - a) przezywanie
  - b) ośmieszanie
  - c) krzyki
  - d) wulgarne słowa
  - e) plotkowanie
  - f) sarkazm

- Przemoc relacyjna, w tym:
  - a) wykluczenie z grona
  - b) izolowanie
  - c) obniżanie czyjegoś statusu w grupie
  - d) manipulowanie klasowymi relacjami
  - e) nastawianie przeciwko innym
  - f) krytykowanie
  - g) poniżanie
  - h) wszelkie formy przemocy i nadużyć seksualnych

- Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w tym:
  - a) hejt
  - b) straszenie
  - c) poniżanie
  - d) podszywanie się
  - e) seksting
  - f) phishing oraz podszywanie się pod inne osoby
  - g) wykluczenie
  - h) robienie, publikowanie, rozsyłanie, przerabianie zdjęć lub filmów bez zgody

2.4 Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internetu oraz ochrony uczniów/dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci

2.4.1 Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu.

1. Szkoła, zapewniając dzieciom dostęp do Internetu, jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju. W szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.
2. Na terenie szkoły dostęp dziecka do Internetu możliwy jest tylko pod nadzorem nauczyciela w czasie zajęć komputerowych oraz świetlicowych lub innych zajęć lekcyjnych.
3. Nauczyciele sprawujący nadzór nad zajęciami wymienionymi w/w punkcie, mają obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.
4. Osoba odpowiedzialna za połączenie z Internetem zapewnia na wszystkich komputerach z dostępem do Internetu na terenie placówki zainstalowane i aktualizowane:
  - a) oprogramowanie filtrujące treści internetowe;
  - b) oprogramowanie monitorujące korzystanie przez dzieci z Internetu;
  - c) oprogramowanie antywirusowe;
5. Wymienione w pkt. 4 oprogramowania są aktualizowane przez wyznaczonego pracownika szkoły przynajmniej jeden raz w miesiącu.
6. Administrator sieci przynajmniej jeden raz w miesiącu sprawdza, czy na komputerach z dostępem do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, usuwa je.
7. W celu ochrony dzieci przed kontaktem z niebezpiecznymi treściami z Internetu na terenie szkoły obowiązuje zakaz korzystania z telefonów komórkowych, tabletów, smartfonów i innych urządzeń multimedialnych, a tym samym korzystania z Internetu poprzez to narzędzie. Zakaz ten nie dotyczy korzystania z w/w urządzeń pod nadzorem nauczyciela do celów edukacyjnych podczas zajęć. Uczniowie mogą również wykorzystać swój telefon komórkowy tylko w celu skontaktowania się z rodzicami w pilnej sprawie i tylko za zgodą nauczyciela.
8. W przypadku zauważenia na niedozwolonym użyciu urządzenia, wymienionego w pkt. 7, uczeń jest zobowiązany do wyłączenia i schowania do plecaka bądź

zdeponowania w sekretariacie szkoły. W wypadku dwukrotnego powtórzenia wyciągnięcie kar statutowych.

9. Na początku każdego roku szkolnego uczniowie zapoznawani są ze szczegółowymi zasadami dostępu dzieci do Internetu.
10. W przypadku wykorzystywania przez ucznia w niewłaściwy sposób szkolnego sprzętu komputerowego, stosowania Internetu w krzywdzący inny sposób lub łamania praw autorskich, szkoła ma prawo zastosować wobec niego konsekwencje przewidziane w Statucie szkoły oraz jest zobowiązana poinformować o tym zachowaniu rodziców/opiekunów prawnych. Zasada ta dotyczy także zachowania poza szkołą, szczególnie jeśli ma szkodliwy wpływ na uczniów z SP nr 91 we Wrocławiu.
11. W przypadku ujawnienia sytuacji, w której uczeń został ofiarą cyberprzemocy, pracownicy szkoły podejmują działania zgodne z zasadami ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.

2.4.2 Zasady korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych podczas wyjść, wycieczek edukacyjnych organizowanych przez szkołę.

1. Każdorazowo decyzję o zabranii telefonów komórkowych i/lub innych urządzeń elektronicznych podejmuje kierownik wycieczki w porozumieniu z wychowawcami klas oraz za zgodą rodziców i na ich odpowiedzialność.
2. Jeśli istnieje możliwość zabrania telefonu i/lub innego urządzenia elektronicznego na wycieczkę, wyjście edukacyjne uczeń ma prawo korzystania z tych urządzeń wyłącznie w zakresie niewpływającym na organizację i przebieg tego przedsięwzięcia.
3. Podczas wyjść zorganizowanych przez szkołę (teatr, kino, muzeum, filharmonia, zwiedzanie z przewodnikiem, lekcja w terenie, konkursy, zawody sportowe itp.) uczeń jest zobowiązany do wyłączenia/wyciszenia telefonu (bez wibracji) i schowania go w torbie/plecaku.

2.4.3 Zasada i procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi:

Za treści szkodliwe rozumiemy materiały, które mogą wywoływać negatywne emocje u odbiorcy lub promują niebezpieczne zachowania. Zalicza się do nich:

- treści pornograficzne dostępne bez żadnego ostrzeżenia;
- treści obrazujące przemoc, obrażenia fizyczne, deformacje ciała;
- treści nawołujące do samookaleczeń, samobójstw bądź zachowań szkodliwych dla zdrowia;
- treści dyskryminacyjne nawołujące do wrogości, w tym mowa nienawiści;

1. Aby zapewnić dziecku bezpieczeństwo najważniejsze jest:

- a) ustalenie zasad korzystania z Internetu;
- b) odpowiedni poziom wiedzy rodziców/opiekunów;
- c) poinformowanie rodziców/opiekunów o narzędziach, które mogą zapewnić dziecku bezpieczeństwo (kontrola rodzicielska);
- d) odpowiednie edukowanie dziecka.

Procedura reagowania, jeśli dziecko ma kontakt z treściami szkodliwymi:

1. nauczyciel otrzymujący zgłoszenie zabezpiecza w miarę możliwości materiał będący dowodem naruszenia prawa;
2. nauczyciel niezwłocznie powiadamia Wychowawcę, nauczyciela współorganizującego i sporządza notatkę służbową;
3. nauczyciel, który przyjął zgłoszenie informuje rodziców/opiekunów o kontakcie ich dziecka z treściami szkodliwymi. Informuje ich o wyznaczeniu terminu spotkania oraz możliwości skorzystania przez nich z pomocy Help Line (tel.: 800-100-100).
4. wychowawca wnikliwie analizuje sytuację i podejmuje decyzję o:
  - a. spotkaniu indywidualnym (lub z nauczycielem współorganizującym) z rodzicami/opiekunami;
  - b. złożeniu wniosku o zwołanie zespołu ds. wsparcia;
  - c. w przypadku, kiedy dziecko przekazywało w/w treści lub brało w tym udział, podejmuje decyzję o zwołaniu zespołu interwencyjnego.

5. W przypadku treści pornograficznych dot. małoletnich, Wychowawca przekazuje informację nt. w/w treści na dyzurnet.pl i powiadamia Dyrektora o konieczności poinformowania organów ścigania.
6. W przypadku pozostałych treści szkodliwych, Wychowawca podejmuje decyzje o konieczności poinformowania Dyrektora celem zgłoszenia incydentu organom ścigania.

Rozdział 3

Zasady i procedury podejmowania w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy domowej

3.1 Definicja przemocy domowej

Pod pojęciem „przemoc domowa” – należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Rodzaje przemocy domowej

✚ *przemoc fizyczna* – to każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała dziecka. Często powoduje różnego rodzaju urazy.

✚ *przemoc psychiczna* („maltretowanie psychiczne”¹) – to powtarzający się wzorzec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują

---

¹ Za definicją Amerykańskiego Stowarzyszenia Profesjonalistów Przeciwdziałających Krzywdzeniu Dzieci

u dziecka poczucie, że jest nic nie warte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych.

Wyróżnia się sześć form maltretowania psychicznego:

1. Odrzucanie (werbalne i niewerbalne wrogie odrzucanie lub poniżanie);
2. Zastraszanie;
3. Wyzyskiwanie/przekupstwo;
4. Odmowa reakcji emocjonalnych (ignorowanie potrzeb dziecka, nieokazywanie pozytywnych uczuć, brak emocji w interakcji z dzieckiem);
5. Izolowanie (odmawianie dziecku kontaktów z rówieśnikami i dorosłymi);
6. Zaniedbywanie rozwoju umysłowego, nauki, zdrowia, opieki medycznej.

Krzywdzenie psychiczne dziecka to kategoria, w której najczęściej nie ma widocznych dowodów winy sprawcy.

Występują natomiast u dziecka objawy jako konsekwencja tego rodzaju przemocy. Podstawowym narzędziem zatrzymania przemocy psychicznej jest praca z rodziną, która odbywać się może w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

 przemoc seksualna – według Światowej Organizacji Zdrowia przemoc seksualna to zaangażowanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest on lub ona w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszająca prawo i obyczaje danego społeczeństwa. Z wykorzystywaniem seksualnym mamy do czynienia wtedy, gdy występuje ono pomiędzy dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem i innym dzieckiem, w sytuacji zależności, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w stosunku opieki, zależności, władzy. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby.

Aktywność taka może obejmować:

- nakłanianie lub zmuszanie dziecka do udziału w jakichkolwiek prawnie zabronionych czynnościach seksualnych;
- wykorzystywanie dziecka do prostytucji lub innych nielegalnych praktyk seksualnych;
- wykorzystywanie dziecka do produkcji przedstawień i materiałów pornograficznych.

✚ *zaniedbywanie* – to jedna z form krzywdzenia dziecka polegająca na incydentalnym bądź chronicznym niezaspokajaniu jego potrzeb oraz nierespektowaniu podstawowych praw, powodująca zaburzenia jego zdrowia, a także generująca trudności rozwojowe (prof. Maria Kolankiewicz).

Ta forma przemocy wskazuje na potrzebę szerszej diagnozy systemu rodzinnego pod kątem wydolności wychowawczej rodziców.

Rozpoznawanie przemocy wobec dziecka/małoletniego

Rozpoznawanie przemocy wobec dziecka odbywa się poprzez:

- ujawnienie przez dziecko przemocy domowej,
- informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy,
- analizę objawów krzywdzenia występujących u dziecka,
- ocenę stopnia ryzyka wystąpienia przemocy w danej rodzinie.

Ujawnienie przez dziecko przemocy w rodzinie ma miejsce wtedy, kiedy dziecko poinformuje pracownika szkoły o tym, że doznaje jednej lub kilku jednocześnie form przemocy ze strony swoich najbliższych. Ujawnienie jest dla dziecka bardzo trudnym momentem, świadczy o dużym doznawanym bólu i determinacji.

Informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy w rodzinie

Informacje o krzywdzeniu dziecka/małoletniego mogą pochodzić od bezpośrednich świadków przemocy, np. od rodzica niekrzywdzącego, rodzeństwa, kolegi, koleżanki, sąsiada, osoby z dalszej rodziny dziecka, przypadkowego świadka przemocy.

W każdym przypadku informacje o przemocy wobec dziecka wskazywane jako fakty, a nie domniemania, należy potraktować z pełną odpowiedzialnością i zareagować zgodnie z obowiązującymi zasadami wskazanymi w niniejszej procedurze.

Podobnie jak w przypadku ujawnienia przemocy przez samo dziecko, pracownik nie dokonuje oceny wiarygodności podawanych informacji. Zobowiązany jest do zareagowania na taki sygnał.

Fakt ujawnienia przemocy przez osoby inne nie podlega ocenie uwiarygadniającej ze strony pracownika szkoły, wymaga zareagowania!

Procedura postępowania w przypadku podejrzenia przemocy domowej.

1. W przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej, nauczyciel lub pielęgniarka szkolna wszczyna procedurę „Niebieskie Karty”.
2. Do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” zobowiązany jest każdy nauczyciel oraz pielęgniarka szkolna, który jako pierwszy poweźmie informację o uzasadnionym podejrzeniu stosowania przemocy domowej lub w przypadku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Formy przemocy to wszystkie zachowania wymienione we wzorze formularza „Niebieska Karta – A” Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.
3. Nauczyciel/pielęgniarka szkolna wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów.
4. Nauczyciel/pielęgniarka szkolna wypełnia formularz „Niebieska Karta – A” w obecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej.
5. W przypadku, gdy osobą doznającą przemocy domowej jest małoletni lub osoba nieporadna ze względu na wiek, stan psychiczny lub fizyczny, działania w ramach procedury nauczyciel realizuje zgodnie z § 5 rozporządzenia Rady Ministrów.
6. W przypadku, gdy działanie lub zaniechanie o charakterze przemocy domowej wykazuje osoba, która nie uzyskała pełnoletniości, a jej zachowanie wyczerpuje znamiona czynu karalnego lub okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, nauczyciel podejmuje wobec tej osoby działania określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o

wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2022 r. poz. 1700). Formularza „Niebieska karta – A” nie wypełnia się.

7. Nauczyciel, po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A”, przekazuje osobie doznającej przemocy domowej formularz „Niebieska Karta – B”, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia Rady Ministrów. Fakt przekazania formularza „Niebieska Karta – B” nauczyciel dokumentuje w części XII formularza „Niebieska Karta – A”, poprzez zaznaczenie w tabeli znaku „X” w odpowiednim polu.
8. W przypadku, gdy osobą doznającą przemocy domowej jest małoletni lub osoba nieporadna ze względu na wiek, stan psychiczny lub fizyczny, nauczyciel przekazuje formularz „Niebieska Karta – B” osobom uprawnionym, o których mowa w § 6 ust. 2 lub 3 rozporządzenia Rady Ministrów.
9. Wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” Dyrektor/ Wicedyrektor, niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia wszczęcia procedury, przekazuje przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego, o którym mowa w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
10. W przypadku ujawnienia sytuacji, w której uczeń został ofiarą przemocy domowej, pracownicy szkoły podejmują działania zgodne z zasadami ustalania indywidualnego planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.
11. Jeżeli w trakcie realizowanej procedury zachodzi podejrzenie, że osoba stosująca przemoc domową dopuściła się po raz kolejny stosowania przemocy domowej wobec tej samej osoby bądź osób doznających przemocy domowej, nauczyciel wypełnia formularz „Niebieska Karta – A” w zakresie niezbędnym do udokumentowania nowego zdarzenia.
12. Kolejny, wypełniony w trakcie trwania procedury, formularz „Niebieska Karta – A”, dyrektor/wicedyrektor, niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia jego wypełnienia, przekazuje przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego, o którym mowa w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
13. W przypadku uzasadnionego stwierdzenia zagrożenia dla życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy domowej nauczyciel zawiadamia policję oraz dyrektora/wicedyrektora szkoły.

3.1 Procedury reagowania w przypadku wystąpienia zagrożenia cyfrowego.

Spis treści

- 3.1.1** Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia lub zaistnienia „cyberprzemocy”.
- 3.1.2** Zasady i procedury postępowania w przypadku naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka bądź pracownika szkoły.
- 3.1.3** Nawiązywanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią.
- 3.1.4** Seksting, prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich.
- 3.1.5** Łamanie prawa autorskiego.
- 3.1.6** Dezinformacja, bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w Internecie, nieumiejętność odróżnienia treści prawdziwych od nieprawdziwych, w tym szkodliwość reklam.

3.2.1 Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia lub zaistnienia „cyberprzemocy”

I. Postanowienia ogólne

1. Zespół prowadzi działania profilaktyczne uświadamiające całej społeczności szkolnej zasady korzystania i zagrożenia płynące z użytkowania różnych technologii komunikacyjnych.
2. Niniejsze procedury zawierają zasady postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w sytuacji podejrzenia lub ujawnienia cyberprzemocy.
3. Z niniejszymi procedurami zapoznawani są uczniowie naszej szkoły oraz ich rodzice (opiekunowie).
4. O obowiązujących procedurach w przypadku cyberprzemocy wychowawcy informują rodziców (opiekunów) na spotkaniach z rodzicami oraz uczniów podczas zajęć z wychowawcą. Rodzice dokumentują fakt zapoznania się z procedurami poprzez złożenie podpisów w dokumentacji szkoły.

5. Poniższe procedury są dostępne w bibliotece szkolnej oraz publikowane są w serwisie internetowym szkoły.

3.2.2 Opis procedury reagowania szkoły na ujawnienie cyberprzemocy

Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa w szkole jest jednym z najważniejszych zadań placówki oświatowej. Ujawnienie zjawiska cyberprzemocy wymaga podjęcia w szkole konkretnych działań interwencyjnych.

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy:

- 1) Osobami, które mogą zgłosić o podejrzeniu lub zaistnieniu cyberprzemocy mogą być:
  - a) poszkodowany uczeń (ofiara),
  - b) jego rodzice (opiekunowie),
  - c) inni uczniowie,
  - d) świadkowie zdarzenia,
  - e) nauczyciele.

2. Ustalenie okoliczności zdarzenia:

- 1) W szkole zgłaszanie wypadków cyberprzemocy odbywa się według następującej zasady:
  - a) uczeń – ofiara lub świadek cyberprzemocy informuje wychowawcę klasy lub w wypadku jego nieobecności pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły o wystąpieniu takiego zjawiska,
  - b) jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, powinien przekazać informację do wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora,
  - c) pedagog szkolny i dyrektor szkoły wraz z wychowawcą klasy powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie,
  - d) do obowiązków szkoły należy ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków, przeprowadzenie rozmów z ofiarą, świadkami i sprawcami incydentu.
  - e) nauczyciel zajęć komputerowych w miarę możliwości zabezpiecza dowody i ustala tożsamość sprawcy cyberprzemocy.

Ważne, aby nie konfrontować sprawcy cyberprzemocy z ofiarą!

3. Zabezpieczenie dowodów

- 1) Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane.
- 2) Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.

4. Jak można zarejestrować dowody cyberprzemocy?

- 1) telefon komórkowy (nie wolno kasować wiadomości, trzeba zapisywać zarówno te tekstowe, jak też zdjęcia, nagrania z dyktafonu czy filmy),
- 2) komunikatory (w niektórych serwisach jest możliwość zapisywania rozmów w tzw. archiwach. Jeżeli nie ma takiej możliwości, można rozmowę skopiować do edytora tekstowego i wydrukować),
- 3) strona www (można zapisać widok strony przez naciśnięcie klawisza CTRL i Print Screen, a następnie wykonać operację "wklej" w dokumencie Word lub Paint),
- 4) e-mail (trzeba zapisać wiadomość i to nie tylko treść, ale całą wiadomość, ponieważ może to pomóc w ustaleniu pochodzenia wiadomości).

5. Zidentyfikowanie sprawcy cyberprzemocy

- 1) Szkoła podejmuje działania mające na celu identyfikację sprawcy cyberprzemocy.
- 2) W sytuacji, gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z Sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.
- 3) W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z policją.

6. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy.

- 1) W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien podjąć dalsze działania:
  - a) przeprowadzenie rozmowy z uczniem – sprawcą o jego zachowaniu,
  - b) celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zdarzenia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i próbowanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,

- c) sprawca powinien dostać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy,
- d) należy z uczniem omówić skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, jakie zostaną wobec niego zastosowane,
- e) sprawca powinien zostać zobowiązany do usunięcia szkodliwych materiałów z sieci,
- f) ważne jest znalezienie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,
- g) jeżeli jest kilku sprawców, rozmawiać z każdym osobno. Nie konfrontować sprawcy z ofiarą.

2) Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:

- a) rodzice sprawcy powinni być powiadomieni o zdarzeniu, zapoznani z dowodami i decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka,
- b) należy pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady,
- c) warto opracować projekt kontraktu dla dziecka określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawicieli szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania wymagań i terminów realizacji zadań zawartych w kontrakcie.

3) Objęcie sprawcy pomocą psychologiczno- pedagogiczną;

- a) praca z uczniem powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu zachowania, w zmianie postępowania i postawy ucznia,
- b) pomoc ta może być udzielona na terenie szkoły,
- c) w szczególnym przypadku może być konieczność skierowania ucznia na dalsze badania specjalistyczne i terapię, np. do poradni psychologiczno-pedagogicznej.

7. Środki dyscyplinarne wobec sprawcy.

- 1) Wobec sprawcy cyberprzemocy szkoła stosuje standardowe kary jak wobec sprawców każdej przemocy, zawarte w dokumentacji szkolnej.
- 2) Celem sankcji powinno być zatrzymanie przemocy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, wzbudzenie w sprawcy refleksji na

temat swojego zachowania, pokazanie całej społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana.

- 3) Podejmując decyzję o karze należy brać pod uwagę:
  - a) rozmiar i rangę szkody,
  - b) czas trwania prześladowania,
  - c) świadomość popełnionego czynu,
  - d) motywację sprawcy,
  - e) rodzaj rozpowszechnionego materiału.
- 4) Zespół interwencyjny dokonuje wnikliwej analizy sytuacji i decyduje o zaproponowaniu uczniowi pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

8. Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

- 1) Ofiara cyberprzemocy otrzymuje w szkole pomoc psychologiczno- pedagogiczną.
- 2) Podczas rozmowy z uczniem, który jest ofiarą cyberprzemocy, należy zapewnić go o tym, że postąpił właściwie zgłaszając wydarzenie. Powinno mu się powiedzieć, że rozumie się, w jak trudnej jest sytuacji i zapewnić go, że nikt nie ma prawa tak się wobec niego zachowywać. Ważne jest stanowcze zapewnienie, że szkoła nigdy nie będzie tolerowała aktów przemocy.
- 3) Dziecko-ofiara powinno otrzymać poradę, jak ma się zachowywać, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa: nie utrzymywać kontaktów ze sprawcą, nie kasować dowodów tj. e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów. Ważna jest też zmiana danych kontaktowych np. na komunikatorze, zmiana adresu e-mail, a nawet w szczególnie trudnych sytuacjach numeru telefonu (oczywiście robią to rodzice).
- 4) Podczas rozmowy bardzo ważna jest obserwacja dziecka i zwrócenie uwagi na jego pozawerbalne zachowanie (zażenowanie, smutek, poczucie winy).
- 5) Bardzo ważne jest monitorowanie sytuacji ucznia w kierunku, czy nie są stosowane wobec niego żadne akty odwetu. Rodzice dziecka muszą być poinformowani o zdarzeniu i muszą dostać wsparcie i poradę za strony szkoły (pedagog, wychowawca, dyrektor).

9. Ochrona świadków, którzy zgłaszają zdarzenie.

- 1) Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narażać świadka na groźby i zdarzenia ze strony sprawcy. Całe postępowanie powinno być prowadzone w sposób bardzo dyskretny i poufny. Jeżeli tak nie będzie, to dziecko może bać się, że wobec niego też może wystąpić takie zdarzenie i zostanie nazwany „donosicielem”. Dlatego podczas takiej rozmowy pedagog, wychowawca, dyrektor powinien wzbudzić swoim zachowaniem zaufanie oraz poczucie bezpieczeństwa, wykazać zrozumienie i empatię. Należy powiedzieć uczniowi, że postąpił właściwie, że wymagało to od niego odwagi. Należy zapewnić go o dyskrecji i nie ujawniać jego danych osobowych (chyba, że jest to na prośbę policji).

10. Sporządzenie dokumentacji z zajęcia

- 1) Nauczyciel zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Jeżeli rozmowa była np. w obecności innego nauczyciela powinien on również ją podpisać. Jeżeli zabezpieczono jakieś dowody, powinny być załączone do dokumentacji.

11. Powiadomienie sądu rodzinnego i policji

- 1) W przypadku, gdy rodzice odmawiają współpracy ze szkołą lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń - sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania, konieczne jest zawiadomienie o sprawie sądu rodzinnego, w szczególności, kiedy pojawiają się informacje o innych przejawach demoralizacji ucznia. Podobnie postępuje się, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki, a uczeń nie wykazuje poprawy zachowania.
- 2) W wypadku bardzo drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa dyrektor szkoły zgłasza ten fakt policji, która prowadzi dalsze działania.

3.2.3 Zasady i procedury postępowania w przypadku nawiązywałą przez małoletnich niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią.

Podstawy prawne uruchomienia procedury

Kodeks karny: art. 200, art. 200a § 1 i 2, art. 286 § 1.

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)

Zagrożenie obejmuje kontakt osoby dorosłej z małoletnią w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych, skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności (np. danych, pieniędzy, cennych przedmiotów rodzinnych).

Telefony alarmowe krajowe

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży: 116 111, <https://116111.pl/>

Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci:

800 100 100, <https://800100100.pl/>

Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet.pl dyzurnet@dyzurnet.pl,

801 615 005

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

Osobami najczęściej zgłaszającymi omawiany problem są rodzice/opiekunowie prawni dziecka lub osoby „ścigające pedofili”. W pierwszym przypadku informacja trafia najpierw do szkół, w drugim – na policję. Zdarza się, że informacja uzyskiwana jest ze środowiska rówieśników ofiary.

Kluczowe znaczenie w działaniach szkoły ma czas reakcji – szybkość przeciwdziałania zagrożeniu ze względu na niezwykle szkodliwe konsekwencje realizacji

kontakty online, preradzającego się w zachowania w świecie rzeczywistym: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnapping, a także wyłudzenie pieniędzy czy przedmiotów dużej wartości. W przypadku niebezpiecznych kontaktów inicjowanych w Internecie może dochodzić do zagrożenia życia i zdrowia dziecka, szantażu i przymusu realizacji czynności seksualnych.

Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

Należy zidentyfikować i zabezpieczyć w szkole, w formie elektronicznej, dowody działania dorosłego sprawcy uwodzenia (zapisy rozmów w komunikatorach czy na portalach społecznościowych, zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail).

Jednocześnie bezzwłocznie należy zawiadomić policję o wystąpieniu zdarzenia.

Identyfikacja sprawcy(-ów)

Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły w większości przypadków uwodzenia przez Internet.

Działania wobec sprawców ze szkoły/spoza szkoły

Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów i opieka nad ofiarą i ewentualnymi świadkami.

Działania wobec ofiar zdarzenia

W każdym przypadku próby nawiązania niebezpiecznego kontaktu – np. w celu werbunku do sekty lub grupy promującej niebezpieczne zachowania, a także rekrutacji do grupy terrorystycznej – należy przede wszystkim zapewnić ofierze opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa. Podobnego wsparcia należy udzielić w przypadku zaobserwowania zachowań uczniów zagrażających ich zdrowiu i życiu (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), bowiem zachowania te mogą być inicjowane

i wzmacniane poprzez kontakty w Internecie. O możliwym związku takich zachowań dzieci z inspiracją płynącą z Internetu należy powiadomić rodziców.

Pierwszą czynnością w ramach reakcji na zagrożenie jest otoczenie ofiary pomocą psychologiczno-pedagogiczną we współpracy szkoły z rodzicami/opiekunami prawnymi. W trakcie rozmowy z dzieckiem prowadzonej z uwzględnieniem jego komfortu psychicznego przez wychowawcę/pedagoga/psychologa/pracownika szkoły, do którego dziecko ma szczególne zaufanie, należy uzyskać wszelkie możliwe informacje o sprawcy i przekazać je policji. Trzeba upewnić się, że kontakt ofiary ze sprawcą został przerwany, a dziecko odzyskało poczucie bezpieczeństwa.

Towarzyszyć temu powinna analiza sytuacji domowej (rodzinnej) dziecka, w której tkwić może źródło poszukiwania kontaktów w Internecie. Dziecku należy udzielić profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej.

Wszelkie działania szkoły wobec dziecka powinny być uzgadniane z rodzicami/opiekunami prawnymi i inicjowane za ich zgodą.

Działania wobec świadków

Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy docenić jego prospołeczną postawę.

Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwodzenia dziecka do lat 15 – obowiązkiem szkoły jest powiadomienie policji lub sądu rodzinnego.

Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi

W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe rekomenduje się – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

3.2.4 Zasady i procedury postępowania w przypadku informacji o sekstingu, prowokacyjnych zachowaniach i aktywności seksualnej w celu osiągnięcia dochodu przez małoletnich

Podstawy prawne uruchomienia procedury

Kodeks karny – art. 191a, art. 202 § 1–4c.

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą

Seksting to przesyłanie wiadomości drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub z wykorzystaniem różnych aplikacji i komunikatorów albo publikowanie np. na portalach (społecznościowych) prywatnych treści, głównie zdjęć lub filmów o kontekście seksualnym, erotycznym.

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

W przypadku sekstingu zgłoszeń dokonują głównie rodzice lub opiekunowie prawni dziecka – ofiary. Czasami informacja dociera do szkoły bezpośrednio od ucznia lub z grona bliskich znajomych dziecka. W rzadkich wypadkach nauczyciele i inni pracownicy szkoły sami identyfikują takie zdarzenia w sieci. Delikatny charakter sprawy, a także odpowiedzialność karna sprawcy, wymagają zachowania daleko posuniętej dyskrecji i profesjonalnej reakcji. Niekiedy zgłoszenia dokonują ofiary lub osoby je znające.

Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

Wyróżniamy 3 podstawowe rodzaje sekstingu, które skutkują koniecznością realizacji zmodyfikowanych procedur reagowania:

Rodzaj 1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.

Rodzaj 2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.

Rodzaj 3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób (bez względu na intencje) i na tym tle dochodzi do cyberprzemocy.

Identyfikacja sprawcy (-ów)

Identyfikacja sprawcy będzie możliwa przede wszystkim dzięki zabezpieczeniu dowodów – przesyłanych zdjęć czy zrzutów ekranów portali, w których opublikowano zdjęcie(-a). W niektórych przypadkach seksting może nosić znamiona przestępstwa związanego z produkcją oraz rozpowszechnianiem materiałów pornograficznych z udziałem osoby małoletniej (poniżej 18. r.ż.) – art. 202 § 3 i 4 kk, dlatego skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie. Należy przy tym przestrzegać zasad dyskrecji, szczególnie w środowisku rówieśniczym ofiary.

Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły

Zidentyfikowani małoletni sprawcy sekstingu winni zostać wezwani do dyrekcji szkoły, gdzie zostaną im przedstawione dowody ich aktywności. Niezależnie od zakresu negatywnych zachowań i działań, wszyscy sprawcy powinni otrzymać wsparcie pedagogiczne i psychologiczne. Konieczne są także rozmowy ze sprawcami w obecności ich rodziców zaproszonych do szkoły.

Rodzaj 1. Dalsze działania poza zapewnieniem wsparcia i opieki psychologiczno-pedagogicznej nie są konieczne, jednak istotne jest pouczenie sprawców zdarzenia, że dalsze rozpowszechnianie materiałów może być nielegalne i będzie miało poważniejsze konsekwencje, w tym prawne.

Rodzaj 2. Niektóre tego typu materiały mogą zostać uznane za pornograficzne, w takim wypadku na dyrektorze szkoły/placówki ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu policji. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu (art. 202 Kodeksu Karnego), dlatego też dyrektor szkoły/placówki jest zobowiązany do zgłoszenia incydentu policji i/ lub do sądu

rodzinnego. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi.

Rodzaj 3. W sytuacji zaistnienia znamion cyberprzemocy należy dodatkowo zastosować procedurę: cyberprzemoc.

Działania wobec ofiar zdarzenia

W razie upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym pierwszą reakcją szkoły i rodziców, oprócz dokumentacji dowodów, jest otoczenie opieką psychologiczno-pedagogiczną ofiary oraz zaproponowanie odpowiednich działań wychowawczych. Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy powinna być realizowana z uwzględnieniem komfortu psychicznego dziecka – ofiary sekstingu, z jego poszanowaniem.

Działania wobec świadków

Jeśli przypadek sekstingu zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym, np. poprzez media społecznościowe czy MMS, wśród uczniów tej samej szkoły lub klasy lub publikację na portalu społecznościowym, szkoła podejmuje działania wychowawcze, uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się na dotkliwe kary osób, które go stosują.

Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

W przypadku publikacji lub upowszechniania zdjęć o charakterze pornografii dziecięcej (co jest wykroczeniem ściganym z urzędu) kierownictwo szkoły powiadamia o tym zdarzeniu policję lub sąd rodzinny.

Współpraca ze służbami społecznymi, placówkami specjalistycznymi

Kontakt ofiar z placówkami specjalistycznymi może okazać się konieczny w indywidualnych przypadkach. O skierowaniu do nich decyzję powinien podjąć psycholog/pedagog szkolny wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ofiary.

3.2.5 Zasady i procedury postępowania w przypadku stwierdzenia łamania prawa autorskiego

Podstawy prawne uruchomienia procedury

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych, kodeks karny, kodeks cywilny.

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą

Ryzyko poniesienia odpowiedzialności cywilnej lub karnej z tytułu naruszenia prawa autorskiego albo negatywnych skutków pochopnego spełnienia nieuzasadnionych roszczeń (tzw. copyright trolling).

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

W zależności od okoliczności oraz skali problemu zdarzenie może zostać zgłoszone w sposób nieformalny (ustnie, telefonicznie, pocztą elektroniczną, na zamkniętym lub publicznym forum internetowym, na piśmie w postaci wezwania podpisanego przez domniemanego uprawnionego lub jego pełnomocnika) lub formalny (w postaci doręczenia odpisu pozwu lub innego pisma urzędowego, np. wezwania z policji lub prokuratury). Przyjęcie zgłoszenia dokonanego w sposób nieformalny powinno zaowocować powstaniem bardziej formalnego śladu, w postaci np. notatki służbowej, zakomunikowania przełożonemu itd., w zależności od wagi sprawy. Na wstępnym etapie należy przede wszystkim unikać wdawania się w argumentację, pochopnego przyznawania roszczeń lub spełniania żądań, piętnowania domniemych sprawców itd. bez ustalenia wszystkich okoliczności sprawy, w razie potrzeby w konsultacji z prawnikiem. Prawo autorskie jest regulacją skomplikowaną, a sądy decydują w sprawach o naruszenie praw autorskich często w bardzo odmienny sposób, dlatego w większości przypadków uzyskanie fachowej pomocy prawnej jest wysoce wskazane.

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

Najczęstszym przypadkiem, w którym szkoła może zetknąć się z problemem naruszenia praw autorskich, jest użycie materiałów prawnie chronionych na stronach

internetowych szkoły, poza zakresem dozwolonego użytku, przez jej pracowników bądź uczniów.

W przypadku naruszeń dokonanych przez uczniów, szkoła nie może występować w roli sędziego – dochodzenie roszczeń należy pozostawić osobom uprawnionym. Szkoła powinna na każdym etapie skupić się na swojej roli edukacyjno-wychowawczej poprzez realizację podstawy programowej w tym zakresie oraz organizację pogadanek na temat praw autorskich, zwracając przy tym uwagę, że powinny one rzeczowo i konkretnie informować, jakie czyny są dozwolone, a jakie zabronione prawem.

Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

Należy zebrać informacje przede wszystkim o:

- osobie dokonującej zgłoszenia, czy jest do tego uprawniona (czy faktycznie przysługują jej prawa autorskie do danego utworu, czy posiada ważne pełnomocnictwo itd.);
- wykorzystanym utworze (czy faktycznie jest chroniony przez prawo autorskie, w jakim zakresie został wykorzystany i czy zakres ten mieści się w zakresie posiadanych licencji lub dozwolonego użytku).

Należy zweryfikować wszystkie informacje podawane przez zgłaszającego lub inne osoby. Jeżeli np. powołuje się on na toczące się w sprawie postępowanie karne, należy podjąć kontakt z odpowiednimi służbami w celu ustalenia, czy takie postępowanie faktycznie się toczy, czego dokładnie dotyczy i jaka jest w nim rola poszczególnych osób. Taki kontakt najlepiej przeprowadzać za pośrednictwem adwokata lub radcy prawnego.

Należy sprawdzić, czy okoliczności podane w zgłoszeniu faktycznie miały miejsce i czy przedstawiane tam dowody nie zostały zmanipulowane.

Identyfikacja sprawcy(-ów)

Dochodzenie naruszeń praw autorskich realizowane jest, co do zasady, z inicjatywy samego uprawnionego przed sądami, a w przypadku naruszeń stanowiących przestępstwo dodatkowo zaangażowane mogą być policja i prokuratura. Szkoła nie powinna wyręczać tych organów w ich obowiązkach ani też wkraczać w ich kompetencje.

Powinna natomiast skupić się na swojej roli wychowawczej i edukacyjnej, wykorzystując okoliczność zgłoszenia rzekomego naruszenia do przekazania zaangażowanym osobom (a być może i wszystkim uczniom, nauczycielom i opiekunom) wiedzy na temat tego, jak faktycznie prawo reguluje konkretne kwestie.

Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły

Zasadniczo o dochodzeniu roszczeń wobec sprawcy decyduje sam uprawniony (tzn. autor lub inna osoba, której przysługują prawa autorskie). Szkoła powinna natomiast podjąć działania o charakterze edukacyjno-wychowawczym, polegające na obszernym wyjaśnieniu, na czym polegało naruszenie, oraz przekazaniu wiedzy, jak do naruszeń nie dopuścić w przyszłości.

Działania wobec ofiar zdarzenia

Jeżeli osobą, której prawa autorskie naruszono, jest uczeń, należy rozważyć możliwość wystąpienia w roli mediatora, aby stosownie do okoliczności ułatwić stronom ugodowe lub kompromisowe zakończenie powstałego sporu. Np. w przypadku, gdy ofiarą jest osoba ze szkoły, autorytet szkoły może pomóc w skłonieniu sprawcy do zaprzestania naruszeń. Z kolei w przypadku, gdy ofiarą jest osoba spoza szkoły, szkoła może pomóc sprawcy w doprowadzeniu do zaniechania naruszeń i naprawienia ich skutków bez niepotrzebnej eskalacji sporu.

Działania wobec świadków

Stosownie do okoliczności, należy samodzielnie zebrać zeznania lub zadbać, aby zostały one zebrane przez uprawnione organy.

Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

Ponieważ dochodzenie roszczeń z tytułu naruszeń zależy od decyzji uprawnionego, to uprawniony musi samodzielnie zdecydować czy zawiadamiać policję lub składać powództwo. Stosownie do wskazanej wyżej roli mediatora szkoła powinna przede wszystkim zaangażować się w ułatwienie zakończenia sporu bez nadmiernej jego eskalacji.

Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznym

Warto rozważyć zorganizowanie szkoleń z zakresu prawa autorskiego, w tym w Internecie, dla wszystkich zainteresowanych osób w szkole.

Współpraca z dostawcami Internetu i operatorami telekomunikacyjnymi

Zależnie od okoliczności może być wskazana asysta sprawcy bądź ofiary podczas kontaktu z tego typu podmiotami, np. w celu zablokowania dostępu do utworu umieszczonego w Internecie z naruszeniem prawa. Ponadto, stosownie do przepisów prawa, tego typu usługodawcy mogą zostać zobowiązani do przekazania szczegółów dotyczących naruszenia dokonanego z użyciem ich usług (do czego jednak może być potrzebne postanowienie sądowe).

3.2.6 Zasady i procedury postępowania w przypadku stwierdzenia bezkrytycznej wiary w treści zamieszczane w Internecie, nieumiejętności odróżniania treści prawdziwych od nieprawdziwych, skutków szkodliwości reklam

Podstawy prawne uruchomienia procedury

Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. 2020, poz. 910, z późn.zm.).

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)

Brak umiejętności odróżniania informacji prawdziwych od nieprawdziwych publikowanych w Internecie, bezkrytyczne uznawanie za prawdę też publikowanych na forach internetowych, kierowanie się informacjami zawartymi w reklamach. Taka postawa dzieci prowadzić może do zagrożeń życia i zdrowia (np. stosowania wyniszczającej diety, samookaleceń), skutkować rozczarowaniami i porażkami życiowymi (w efekcie korzystania z fałszywych informacji), utrudniać lub uniemożliwiać osiągnięcie dobrych wyników w edukacji (korzystanie z upraszczających i zawężających wiedzę nieprofesjonalnych opracowań), a także do utrwalania się u ucznia ambiwalentnych postaw moralnych. Działania mające na celu wyposażenie uczniów w kompetencje pozwalające na radzenie sobie z dezinformacją i krytyczne podejście do informacji powinny być elementem edukacji

prowadzonej dla całej społeczności szkolnej, nie tylko w ramach realizacji zapisów podstawy programowej.

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

Uczniowie nieumiejący odróżniać prawdy od fałszu informacji publikowanych w Internecie powinni być identyfikowani przez nauczycieli i wychowawców w trakcie lekcji wszystkich przedmiotów. Często niepożądana postawa ujawnia się podczas przygotowania prac domowych i jest stosunkowo łatwa do zidentyfikowania przez oceniającego je nauczyciela. Procedury interwencyjne mają uzasadnienie w przypadku uczniów podejmujących zachowania ryzykowne (np. autodestrukcyjnych lub stosujących ryzykowne diety itp.).

Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

Posługiwanie się nieprawdziwymi informacjami zaczerpniętymi z Internetu w procesie dydaktycznym – podczas lekcji lub w zadaniach domowych – każdorazowo powinno być zauważone przez nauczyciela, przeanalizowane i skomentowane.

Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły

Wystarczającą reakcją jest opublikowanie sprostowania nieprawdziwych informacji i – w miarę możliwości – rozpowszechnienie go w Internecie, na portalach o zbliżonej tematyce.

Działania wobec ofiar zdarzenia i świadków

Szkoła powinna prowadzić działania profilaktyczne – edukację medialną (informacyjną), np. w trakcie zajęć nieinformatycznych (np. historii, języka polskiego) przez wszystkie lata nauki ucznia w szkole lub podczas lekcji ukierunkowanych na zdobywanie przez dzieci i młodzież kompetencji cyfrowych. Edukacja medialna może być prowadzona również na zajęciach pozalekcyjnych. Działania mające na celu zapobieganie angażowaniu się młodzieży w zachowania autodestrukcyjne powinny być zaplanowane w ramach programu profilaktycznego szkoły oraz skierowane od ogółu uczniów (profilaktyka uniwersalna).

3.2 Procedura podejmowania interwencji w przypadku krzywdzenia małoletniego przez pracownika Zespołu Szkolno-Przedszkolnego.

1. Krzywdzenie przez pracownika może przybrać różne formy:
  - a) przestępstwo na szkodę dziecka (np. przemoc fizyczna, psychiczna, znęcanie się, wykorzystywanie seksualne),
  - b) negatywne zachowania względem dziecka (np. ośmieszanie, dyskryminowanie, ignorowanie potrzeb i problemów dziecka, nadmierna krytyka, stawianie wymagań znacznie wykraczających poza podstawę programową oraz kryteria ocen zachowania, oczernianie dziecka i jego środowiska rodzinnego).
2. W przypadku zauważenia, że dziecko jest krzywdzone przez pracownika szkoły, należy zgłosić ten fakt dyrektorowi szkoły/ wicedyrektorowi, a następnie sporządzić notatkę służbową ze zdarzenia i przedłożyć w sekretariacie szkoły.
3. W przypadku posiadania wiedzy na temat krzywdzenia dziecka przez pracownika szkoły każda osoba dorosła (w tym rodzic/opiekun prawny) zobowiązany jest przekazać posiadane przez siebie informacje w formie pisemnej dyrektorowi/wicedyrektorowi szkoły i przedłożyć w sekretariacie szkoły.
4. Każdy uczeń doznający krzywdzenia ze strony pracownika szkoły bądź będący tego świadkiem, zobowiązany jest do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie wybranego przez siebie, życzliwego dorosłego pracownika szkoły. Każdorazowo pracownik szkoły sporządza notatkę służbową ze zdarzenia i przedkłada w sekretariacie szkoły.
5. Każda przedłożona notatka dot. potencjalnego krzywdzenia przez pracownika szkoły zostaje zarejestrowana w rejestrze przypadków zgłoszonego naruszenia dobra małoletniego. Wszystkie dokumenty dotyczące ujawnionego krzywdzenia dziecka przechowywane są w teczce sprawy przechowywanej w sekretariacie szkoły.
6. Dyrektor/wicedyrektor przeprowadza rozmowę z pracownikiem, którego zdarzenie dotyczy w obecności członka Zespołu Interwencyjnego. Z rozmowy sporządzony jest protokół spotkania, który zawiera wnioski, ustalenia i postanowienia mające na celu powstrzymanie dalszego krzywdzenia (możliwość zastosowania środków dyscyplinujących, np. upomnienie, nagana).
7. Dyrektor/wicedyrektor wyznacza osobę, która spotka się z krzywdzonym dzieckiem oraz jego rodzicami/opiekunami prawnymi, powołuje zespół do ustalenia indywidualnego planu wsparcia małoletniego.

8. Wobec nauczyciela, który swoim zachowaniem uchybił godności zawodu nauczyciela lub obowiązkom zawartym w treści art.6 KN, Dyrektor/wicedyrektor wszczyna postępowanie dyscyplinarne.
9. W przypadku, gdy istnieje podejrzenie, że pracownik dopuścił się przestępstwa na szkodę dziecka (np. wykorzystywanie seksualne, znęcanie się psychiczne czy fizycznie), Dyrektor/wicedyrektor niezwłocznie zawiadamia o tym Policję.

3.3 Procedura postępowania przy otrzymaniu zgłoszenia, że dziecko jest ofiarą przemocy rówieśniczej.

1. Każdy uczeń, który jest ofiarą przemocy bądź jej świadkiem powinien o tym fakcie niezwłocznie poinformować wybranego przez siebie nauczyciela.
2. Nauczyciel, który posiada wiedzę sporządza notatkę służbową, którą niezwłocznie przekazuje wychowawcy zarówno potencjalnej ofiary, jak i potencjalnego sprawcy przemocy.
3. Wychowawca przeprowadza rozmowę ze swoim podopiecznym (jeśli jest wychowawcą zarówno potencjalnej ofiary, jak i potencjalnego sprawcy w pierwszej kolejności przeprowadza rozmowę z potencjalną ofiarą). Z wyżej wymienionych czynności wychowawca sporządza notatki służbowe, które przekazuje do teczki ucznia.
4. Wychowawca wpisuje uwagę/punkty ujemne wraz z komentarzem do dziennika elektronicznego Librus.
5. Wychowawca powinien przeprowadzić dokładną rozmowę z osobą poszkodowaną oraz z dziećmi podejrzanymi o krzywdzenie swojego kolegi bądź koleżanki. Po powtórzeniu się niewłaściwego zachowania u tego samego dziecka wychowawca opracowuje Plan Wsparcia Małoletniego, by wyeliminować zachowania niepożądane w grupie. Wychowawca o w/w fakcie informuje rodziców uczniów.
6. Jeżeli sytuacja nie ulegnie poprawie lub wymaga ona zaangażowania większej liczby osób, w tym specjalistów, wychowawca powinien zgłosić problem do pedagoga/psychologa szkolnego lub dyrektora/wicedyrektora szkoły i przedłożyć notatkę służbową z opisem sytuacji w sekretariacie szkoły.
7. Następnie pedagog/psycholog lub inna osoba wskazana przez dyrektora/wicedyrektora prowadzi rozmowy z dzieckiem – sprawcą oraz dzieckiem – ofiarą.

8. Powołany przez dyrektora zespół interwencyjny zapoznaje się ze sprawą i podejmuje działania mające na celu przyczynić się do rozwiązania problemu.
9. Pedagog/ psycholog powiadamiają o zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych dzieci oraz przedstawiają im plan działania, rodzicom/opiekunom prawnym dziecka będącego ofiarą - plan wsparcia małoletniego, a rodzicom/opiekunom prawnym sprawcy - środki zaradcze zapobiegające powtarzaniu się zachowań agresywnych. Członkowie zespołu interwencyjnego prowadzą monitoring odnośnie do przestrzegania ustaleń.
10. Wobec sprawcy mogą być zastosowane konsekwencje wynikające z Ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (z późniejszymi zmianami).

3.4 Procedura postępowania przy otrzymaniu zgłoszenia, że dziecko jest ofiarą przemocy poza szkołą:

1. Nauczyciel, który posiada wiedzę sporządza notatkę służbową, którą niezwłocznie przekazuje wychowawcy oraz do dyrektora/wicedyrektora szkoły za pośrednictwem sekretariatu.
2. Dyrektor powołuje zespół interwencyjny i przekazuje wszystkie dostępne informacje.
3. Zespół interwencyjny zapoznaje się ze sprawą i podejmuje działania mające przyczynić się do rozwiązania problemu. Opisane zalecenia przekazuje dyrektorowi/wicedyrektorowi szkoły, który podejmuje decyzję o potrzebie współpracy z odpowiednimi instytucjami.

Rozdział 4

Organizacja procesu ochrony małoletnich w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 24 we Wrocławiu

4.1 Podział obowiązków w zakresie wdrażania „Standardów ochrony małoletnich”.

Wszyscy pracownicy Zespołu Szkolno-Przedszkolnego postępują zgodnie z wprowadzonymi standardami oraz podejmują skuteczne działania opisane w Standardach Ochrony Małoletniego.

4.1.1. Zakres zadań poszczególnych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia lub uzyskania informacji, że dziecko jest krzywdzone:

Dyrektor/Wicedyrektor szkoły:

- zatwierdza „Standardy ochrony małoletnich” i wdraża je w życie zarządzeniem,
- przyjmuje zgłoszenie o krzywdzeniu lub podejrzeniu krzywdzenia dziecka,
- podejmuje interwencję prawną, podpisuje pisma interwencyjne,
- powołuje zespoły interwencyjne oraz zespoły do opracowania i realizacji indywidualnego planu wsparcia małoletniego – upoważnia członków zespołów do przetwarzania danych osobowych zwykłych i szczególnej kategorii przetwarzania.
- w sytuacjach uzasadnionego podejrzenia przemocy domowej (zgodnie z katalogiem form przemocy w druku A) wobec dziecka uruchamia procedurę „Niebieska Karta”,
- w przypadku, gdy dziecko doświadcza przemocy domowej lub jeżeli rodzice/opiekunowie prawni odmawiają współpracy ze szkołą składa wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu lub zawiadamia prokuraturę o podejrzeniu przestępstwa; w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka natychmiast zawiadamia policję; w sytuacji, gdy sprawcą przemocy jest osoba dorosła spoza rodziny zawiadamia policję; w przypadku, gdy sprawcą przemocy jest nieletni(a) (wcześniejsze metody postępowania szkolnego okazały się nieskuteczne) zawiadamia sąd,

- organizuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla dziecka,
- prowadzi nadzór nad opracowaniem i realizacją indywidualnego planu wsparcia małoletniego,
- zapewnia pomoc nauczycielom w realizacji ich zadań np. ułatwia konsultacje trudnych spraw ze specjalistami, organizuje szkolenia w zakresie reagowania na przemoc wobec dzieci,
- uzyskuje od rodziców i opiekunów informacje zwrotne nt. realizacji w placówce Standardów Ochrony Małoletnich,

Sekretarz szkoły/sekretarka:

- przyjmuje i odnotowuje sprawę zgłoszenia przemocy w rodzinie lub innego podejrzenia krzywdzenia dziecka,
- prowadzi rejestr zgłoszonych spraw potencjalnego krzywdzenia i uczniów mogących doświadczać przemocy,
- przekazuje zawiadomienia o podejrzeniu krzywdzenia lub krzywdzeniu, które wpłynęły do sekretariatu Dyrektorowi oraz wychowawcy klasy,
- przygotowuje do archiwizacji dokumenty wytworzone w procesie rozpatrywania spraw krzywdzenia JRWA,
- jest uważna/y i wrażliwa/y na sytuację dzieci,
- reaguje na objawy przemocy oraz niepokojące zachowania, których mogą być świadkami,
- zgłasza obserwowane, niepokojące sygnały dyrekcji szkoły, pedagogowi szkolnemu lub wychowawcy w formie notatek służbowych.

Specjaliści szkolni w tym nauczyciele współorganizujący:

- prowadzą szkolenia w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia przemocy, skutkach, symptomach, rozpoznawaniu jej stosowania,
- pomagają pracownikom szkoły we właściwym postępowaniu względem krzywdzonego małoletniego,
- pracują w powołanych przez dyrektora zespołach interwencyjnych oraz zajmujących się opracowywaniem indywidualnych planów wsparcia dziecka krzywdzonego,

- informują rodziców o możliwych kierunkach wsparcia ucznia,
- pomagają rodzicom w zrozumieniu typowych reakcji dzieci na różnorodne sytuacje,
- kierują dziecko oraz rodziców do placówek specjalistycznych,
- współpracują ze specjalistami pomagającymi dziecku i jego rodzinie - mogą być osobą, która uruchamia procedurę „Niebieskiej Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta,”
- pozostają w ciągłym kontakcie z wychowawcą i dyrektorem w sprawach dotyczących dziecka.

Wychowawca:

- przyjmuje zgłoszenie o podejrzeniu przemocy w rodzinie ucznia, sporządza notatkę służbową,
- powiadamia dyrektora szkoły i wicedyrektora,
- może być osobą, która uruchamia procedurę „Niebieskiej Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta”,
- w przypadku, gdy uczeń ma obrażenia przeprowadza go do miejsca udzielania pomocy,
- uważnie wsłuchuje się w relację dziecka, dba, by ofiara przemocy czuła się bezpiecznie,
- wzywa rodziców,
- koordynuje pracę zespołu interwencyjnego,
- opracowuje wraz z zespołem plan wsparcia dziecka krzywdzonego, koordynuje pracami tego zespołu,
- udziela stałego wsparcia dziecku oraz dyskretnie monitoruje jego sytuację w okresie późniejszym,
- monitoruje zespół klasowy, by skutki przemocy nie wpływały na sytuację szkolną dziecka,
- dba o realizację treści z zakresu bezpieczeństwa i profilaktyki w bieżącej pracy z uczniami,
- dba o to, żeby rodzice znali obowiązującą w placówce Standardy Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem i procedury zgłaszania zagrożeń, zachęca rodziców/opiekunów dzieci do angażowania się w działania na rzecz ochrony dzieci,

- umożliwia rodzicom oraz opiekunom prawnym poszerzanie wiedzy i umiejętności związanych z ochroną dziecka przed zagrożeniami oraz pozytywnymi metodami wychowawczymi,
- uzyskuje od rodziców i opiekunów informacje zwrotne nt. realizacji Standardów Ochrony Małoletnich.

Nauczyciele:

- przekazują wychowawcy i pedagogowi szkolnemu informacje o tym, że podejrzewają przemoc wobec dziecka - każdorazowo sporządzają notatkę służbową,
- monitorują sytuację dziecka,
- informują rodziców o posiadanych przez siebie informacjach po konsultacji ze szkolnymi specjalistami,
- mogą być osobami, które uruchamiają procedurę „Niebieskiej Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta”,
- opracowują w zespole indywidualny plan wsparcia,
- pracują w Zespołach Interwencyjnych,
- dbają o realizację treści z zakresu bezpieczeństwa i profilaktyki w bieżącej pracy pedagogicznej z uczniami.

Pielęgniarka szkolna:

- dyskretnie, z poszanowaniem praw dziecka dokonuje obejrzenia obrażeń,
- może być osobą, która uruchamia procedurę „Niebieskiej Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta”,
- udziela pierwszej pomocy przedmedycznej, jeśli sytuacja tego wymaga,
- sporządza notatkę służbową.

Pozostali niepedagogiczni pracownicy zespołu:

- są uważni i wrażliwi na sytuację dzieci,
- reagują na objawy przemocy oraz niepokojące zachowania, których mogą być świadkami,

- zgłaszają obserwowane, niepokojące sygnały dyrekcji szkoły, pedagogowi szkolnemu lub wychowawcy,
- swoje zaniepokojenie opisują w formie notatek służbowych i przekładają w sekretariacie szkoły.

Dodatkowo poza zadaniami dla niepedagogicznych pracowników pracownicy działu kadr:

- dostarczają każdemu pracownikowi nowo zatrudnianemu do zapoznania się następujące dokumenty:
  - a) standardy ochrony małoletnich
  - b) polityka Bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych
- gromadzą w dokumentacji pracowniczej, oprócz innych dokumentów wymaganych prawem, oświadczenia z KRK, Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli, Zaświadczenia z Rejestru Przesłpców na Tle Seksualnym; a w przypadku obywateli innych krajów, wymagane oświadczenia lub zaświadczenia.

4.2 Zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki do stosowania standardów, zasady przygotowania tego personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności.

1. Osobą odpowiedzialną za przygotowanie personelu placówki do stosowania standardów jest p. Barbara Urbanowicz.
2. Personel placówki zostanie przeszkolony z zakresu standardów oraz ich praktycznego stosowania. Odbędą się trzy szkolenia z tego zakresu na terenie szkoły: dla wychowawców, pozostałych nauczycieli oraz pracowników niepedagogicznych oraz dwa na terenie przedszkola (dla nauczycieli oraz pracowników niepedagogicznych). Terminy szkoleń zostaną ustalone przez Dyrektora Szkoły z osobą odpowiedzialną, nie później jednak niż do dnia 15.02.2024 rok.

3. Wszyscy pracownicy potwierdzą udział w szkoleniu oraz poświadczą zapoznanie się ze standardami na listach sporządzonych przez Sekretarza Szkoły.
4. Osoba odpowiedzialna indywidualnie przeszkoli koordynatora Standardów Ochrony Małoletnich. W ramach potrzeb będzie służyć jej poradą i bieżącym wsparciem.
5. Osoba odpowiedzialna jest częścią zespołu ds. aktualizacji Standardów Ochrony Małoletnich.
6. Po szkoleniu Standardy Ochrony Małoletnich są stale dostępne zarówno na stronie internetowej szkoły, jak również w bibliotece szkolnej.

4.3 Zasady i sposób udostępniania rodzicom/opiekunom prawnym standardów ochrony małoletnich

1. Standardy ochrony małoletnich są stale dostępne zarówno na stronie internetowej szkoły jak również w bibliotece szkolnej.
2. Rodzice są zapoznawani przez wychowawców ze standardami na pierwszej wywiadówce po wprowadzeniu ich w życie (czyli nie później niż 15.02.2024 roku) oraz po każdorazowej ich modyfikacji. Rodzice fakt zapoznania potwierdzają własnoręcznym podpisem.

4.4 Procedura ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia:

1. Dyrektor powołuje zespół do ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia. W wypadku:
  - a) uruchomieniu procedury Niebieskiej Karty;
  - b) zgłoszenia do instytucji zewnętrznych;
  - c) podejrzenie o możliwości popełnienia przestępstwa;

- d) zgłoszenia wychowawcy klasy potrzeby powołania zespołu w związku z ujawnieniem krzywdzenia małoletniego.

Dyrektor powołuje zespół, w skład którego każdorazowo wchodzi:

- wychowawca
  - specjalista
  - nauczyciel współorganizujący lub inny życzliwy uczący dziecko
2. Po otrzymaniu informacji o powołaniu zespołu przez dyrektora, wychowawca niezwłocznie zwołuje zespół w terminie uzgodnionym ze specjalistą.
  3. W trakcie spotkania zespół opracowuje indywidualny plan wsparcia, który określa zakres i formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
  4. O ustaleniach zespołu oraz zaproponowanych PPP Wychowawca informuje Rodzica.
  5. Wychowawca na bieżąco monitoruje realizację udzielanej PPP.
  6. Wychowawca na bieżąco monitoruje skuteczność podjętych działaniach wdrożonych, zarówno przez zespół interwencyjny, jak i zespół ds. udzielania indywidualnego wsparcia.
  7. Zakończenie udzielania wsparcia następuje na wniosek któregośkolwiek członka zespołu, ale nie wcześniej niż po trzech miesiącach od ustania powodu wszczęcia procedury.

4.5 Zasady i sposób udostępniania małoletnim standardów ochrony małoletnich

1. Dzieci i młodzież są zapoznawani przez wychowawców ze standardami na zajęciach z wychowawcą/ godzinie wychowawczej w ciągu miesiąca od wprowadzeniu ich w życie oraz po każdorazowej ich modyfikacji. Dzieci od czwartej klasy szkoły podstawowej fakt zapoznania potwierdzają własnoręcznym podpisem.
2. Treści do przekazania zostaną opracowane przez szkolnych specjalistów i przekazane wychowawcom w terminie do dwóch tygodni od szkoleń dla pracowników placówki. Opracowane treści uwzględnią etap rozwojowy podopiecznych (inny zakres dla przedszkolaków, uczniów klas 1-3, 4-6 oraz 7-8).
3. Standardy Ochrony Małoletnich są stale dostępne zarówno na stronie internetowej szkoły jak również w bibliotece szkolnej.

4.6 Zasady przeglądu i aktualizacji standardów ochrony małoletnich.

1. Osobą odpowiedzialną za monitorowanie realizacji Standardów Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem jest Koordynator Standardów Ochrony Małoletnich. Zadanie to powierza się na terenie szkoły p. Iwonie Olszewskiej, a na terenie przedszkola p. Jagodzie Alich.
2. Osoba ta jest odpowiedzialna za przestrzeganie zasad zawartych w niniejszym dokumencie; odbiera zgłoszenia dotyczące problemów związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa dzieci; reaguje na te zgłoszenia; konsultuje w miarę potrzeb z innymi podmiotami; w uzasadnionych przypadkach może zgłaszać sprawy odpowiednim służbom (MOPS, policja, sąd rodzinny, przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego, prokuratura)
3. Koordynator SOM na bieżąco zbiera opinie rodziców, prawnych opiekunów i dzieci o rezultatach realizacji polityki (skargi, wnioski, uwagi, informacje pozyskane w trakcie rozmów z dziećmi, rodzicami i opiekunami). Korzysta w analizie i ocenie z informacji Rzecznika Praw Dziecka; wychowawców; nauczycieli; informacji pozyskanych ze środowiska lokalnego i instytucji współpracujących ze szkołą.
4. Koordynator SOM wraz z zespołem powołanym przez Dyrektora Szkoły dokonuje aktualizacji standardów ochrony małoletnich w ramach potrzeb jednak nie rzadziej niż raz na dwa lata.